

Beantwoording vragen van 5.1, 2, e

[Omdat 5.1, 2, e mogelijk minder goed is ingevoerd in wat er speelt, is het wellicht aangewezen om bij de beantwoording van de vragen de navolgende toelichting mee te geven.]

Algemene inleiding ter toelichting op de vragen:

- De ombudsman is in april 2024 uit eigen beweging een onderzoek gestart naar het functioneren en de positionering van het gemeentelijk Bureau Integriteit (BI). Dat ondersteunt de gemeente aangezien de ombudsman aangeeft klachten van meerdere medewerkers te hebben ontvangen.
- Een goed onderzoek kan bovendien bijdragen aan het verbeteren van de kwaliteit van het werk van BI, het verstevigen van de positie van BI en – breder – het bevorderen van de integriteit binnen de gemeentelijke organisatie.
- Het onderzoek van de ombudsman richt zich met name op sociale veiligheid. In de beleving van de gemeente gaat het dan niet alleen om BI. Sociale veiligheid gaat immers om de hele keten en is van de hele gemeentelijke organisatie (management, P&O, bureau Inclusie & Diversiteit, medewerkers etc.).
- De gemeente onderkent dat er problemen zijn en wil veranderen. Amsterdammers moeten immers kunnen vertrouwen op een integere overheid in het algemeen, en een integere gemeente in het bijzonder, en ongewenst en/of ontoelaatbaar gedrag hangt nauw samen met integriteit.
- Het bevorderen van een inclusieve, sociaal veilige werkomgeving (en het aanpakken van ongewenst gedrag) is al veel langer een belangrijk speerpunt waar de gemeente vol op in zet, bijvoorbeeld door middel van de bestuursopdrachten inclusie en diversiteit (2020-2023 en 2024-2028) met daarin 60 acties en interventies op dat vlak en de bijbehorende onderzoeken die zijn uitgevoerd door het Kennisplatform Inclusief Samenleven (KIS), het Bureau Muzes en het Verwey-Jonker Instituut.
- Dit heeft inmiddels tot diverse verbeteringen geleid, ook bij BI, zoals de uitbreiding van specialistische expertise en uitbreiding van de noodzakelijke capaciteit.
- De gemeente staat altijd open voor aanbevelingen die bijdragen aan verbetering en verdere professionalisering van de organisatie. Van de kant van de gemeente bestaat nadrukkelijk geen bezwaar tegen het onderzoek van de ombudsman als zodanig, maar tegen de wijze waarop het onderzoek tot dusver heeft plaatsgevonden.

Beantwoording vragen:

1. Nadat de ombudsman besloot om het rapport dat hij eind vorige maand naar de gemeente stuurde toch niet te publiceren, probeer ik inzicht te krijgen in de overwegingen van diverse betrokkenen. Ik begrijp dat de burgemeester veel aan te merken had op het rapport,

voornamelijk dat zij de methodologie niet goed vindt. Graag loop ik een paar momenten na.

Op 18 september is het rapport besproken op het stadhuis door o.a. de burgemeester, ombudsman en interim-gemeentesecretaris. Dat zou een vrij heftig gesprek zijn geweest. Herkennen jullie dat? Heeft de burgemeester daar aangegeven dat zij de onderzoeksmethode onwetenschappelijk en slecht vindt, en heeft zij geopperd dat de ombudsman het rapport beter kon intrekken?

Antwoord:

Het klopt dat er tijdens het gesprek van 18 september van de kant van de gemeente fundamentele zorgen zijn geuit op de kwaliteit van het onderzoek. Het was toen overigens niet de eerste keer dat die bezwaren werden geuit. Gedurende het onderzoek is namelijk door de gemeente meerdere keren en op verschillende wijze kenbaar gemaakt dat er bezwaren en zorgen waren over het onderzoeksproces. Het gaat dus niet zozeer over de methodologie zelf, maar over onduidelijkheid over de gebruikte methodologie. Er is geen onderzoeksopzet, geen protocol, geen hoor en wederhoor etc.

Naar aanleiding van hetgeen tijdens het gesprek van 18 september is besproken, heeft de ombudsman vervolgens zelf aangegeven het rapport aan te willen passen. Het gesprek was vertrouwelijk en daarover zullen verder geen uitspraken worden gedaan.

2. De burgemeester heeft haar inhoudelijke bezwaren ook kenbaar gemaakt bij het presidium. Met welk doel precies?

Antwoord:

Vanwege aanhoudende zorgen over de uitvoering en de kwaliteit van het onderzoek. Op deze manier draagt het onderzoek namelijk niet bij aan verbeteringen voor de organisatie, maar brengt eerder schade toe .

3. Op 24 september werd het rapport ingetrokken, een dag later was er weer overleg tussen de ombudsman en burgemeester. Hoe zijn de gesprekken sindsdien verlopen?

Antwoord:

De ombudsman heeft aangegeven dat hij de toen aangeleverde concept-versie in deze vorm terug zou trekken en in plaats daarvan met een knelpuntennotitie te komen. Op 1 oktober is een nieuwe versie van het concept-rapport aangeleverd. Hierover is op 6 oktober een gesprek geweest tussen de burgemeester, GS en ombudsman. In dit gesprek is gesproken over het feit dat ook deze nieuwe versie niet was aangepast op de eerdere fundamentele bezwaren en weer andere vragen opriep. Het grootste deel van de tijd is gesproken over hoe gemeente en ombudsman samen kunnen optrekken zodat de aanbevelingen goed in

de organisatie kunnen landen. De ombudsman heeft daarop toegezegd half november met een definitief rapport te komen en de raad te informeren over de vertraging op het rapport. Op dit moment is de gemeente in afwachting van een definitieve versie van het rapport.

4. Een brief van de ombudsman aan de gemeenteraad is op 7 oktober tegengehouden door de raadsgriffier. Ik begrijp dat hij het verzoek kreeg aanpassingen te doen aan de brief. Deze vraag staat primair uit bij de griffie en het presidium, maar voor de volledigheid: heeft de burgemeester daar een rol in gespeeld?

Antwoord:

De beantwoording van deze vraag laat de gemeente over aan de griffie en het presidium.

5. Heeft de interim-gemeentesecretaris in een ondernemingsraadoverleg (van 16 oktober als ik het goed heb, in ieder geval rond die datum) verteld dat het rapport slechts een concept betreft zonder aanbevelingen?

Antwoord:

Dat klopt. Op 18 september heeft de interim-gemeentesecretaris een vraag gekregen in de OR-vergadering over het rapport van de ombudsman. In antwoord op die vraag, heeft de interim-gemeentesecretaris toen gezegd dat de gemeente een concept-rapport had ontvangen zonder aanbevelingen en conclusies. Deze concept-versie is later die dag besproken met de ombudsman.

Op 16 oktober stelde de OR vervolgens opnieuw vragen over het rapport van de ombudsman met het verzoek om de rapportage te delen. De interim-gemeentesecretaris heeft toen aangegeven dat er nog geen definitief rapport was dat zij kon delen met de OR.

Er was toen inmiddels wel een nieuwe versie van het rapport met enige aanbevelingen, maar het was nog steeds een conceptversie, waarop uitdrukkelijk stond dat het niet af was en wat onder strikte vertrouwelijkheid met bm en GS is gedeeld.

6. Hoe ziet de burgemeester de rol van ombudsman. Hoe vrij en onafhankelijk is die? Heeft zij druk uitgeoefend op hem in deze kwestie om het rapport aan te passen of in te trekken?

Antwoord:

De gemeente Amsterdam en de ombudsman delen het belang van goed bestuur. De gemeente Amsterdam heeft een goed functionerende, onafhankelijke ombudsman hard nodig: als controleur, sparringpartner en

als degene die alternatieven voor beleid en overheidsgedrag aanreikt. Integriteit en sociale veiligheid zijn pijlers van goed bestuur.

Of:

Binnen de democratische rechtsstaat vervult de ombudsman een essentiële rol als onafhankelijke instantie op het handelen van meerdere gemeenten, waaronder de gemeente Amsterdam. Hij biedt burgers een laagdrempelige mogelijkheid om klachten over gedragingen van de gemeente te (laten) onderzoeken, buiten de rechter en de politieke arena om. Daarmee draagt de ombudsman niet alleen bij aan herstel van individuele rechtvaardigheid, maar ook aan structurele verbeteringen in (gemeente-)beleid en uitvoering. Zo versterkt het instituut het vertrouwen van burgers in de overheid in het algemeen en in de gemeente in het bijzonder, en bewaakt het tevens de balans tussen burger en bestuur.

De burgemeester is dus een groot voorstander van een onafhankelijke ombudsman en is zich terdege bewust van het belang daarvan. Zij geeft dan ook geen aanwijzingen aan de ombudsman. Wel zijn er gesprekken en mailverkeer geweest waarin zorgen zijn gedeeld en bezwaren zijn geuit tegen het onderzoeksproces en de opgeleverde concept-rapporten, aangezien conclusies en aanbevelingen op zo'n belangrijk onderwerp wel gebaseerd moeten zijn op een deugdelijke en kwalitatief goed onderzoek.

De ombudsman heeft hierop op enkele punten aanpassingen gedaan.